

TALOUSNEUVOSTO

12.3.2015

Kokousmuistio 3/2015

Aika 11.3.2015 klo 7.45–8.45

Paikka Pääministerin virka-asunto Kesäranta

Läsnä Alexander Stubb, puheenjohtaja
Fjäder Sture
Häkämies Jyri
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Lyly Lauri
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Rinne Antti
Räsänen Päivi
Vapaavuori Jan
Viitanen Pia
Borg Anders (at)
Heinonen Olli-Pekka (at)
Hetemäki Martti (at)
Kaltio Maarit (at)
Vartiainen Juhana (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 7.45 ja totesi asialistalla olevan Talouspolitiikan linjavalinnat ensi vaalikaudella -hankkeen loppuraportointi. Aiheesta alustavat Ruotsin entinen valtiovarainministeri Anders Borg ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ylijohdaja Juhana Vartiainen. Esityskieli on englanti. Kokouksessa on simultaanitulkkaus suomi-englanti-suomi.

2 Talouspolitiikan linjavalinnat ensi vaalikaudella

Anders Borg totesi käyneensä raportin valmisteluvaiheessa monia hyödyllisiä keskusteluja eri tahojen kanssa Suomessa ja esitti kiitoksensa niihin osallistuneille. Hän totesi käsillä olevan raportin sisältävän kolme tärkeää johtopäätöstä: Suomen taloustilanne on erittäin vaikea, toimenpiteitä tarvitaan ja helppoja ratkaisuja ei ole olemassa. Borg pohdi myös syitä siihen, että Suomi on viime vuosina ajautunut kilpailijamaita kehnompaan asemaan. Keskeinen syy ongelmiin on vientituotantoon kohdistunut voimakas ulkoinen shokki, johon palkanmuodostus ei – osin ymmärrettävistä syistä – ole täysimääräisesti pystynyt sopeutumaan (liite 1).

Juhana Vartiainen kävi läpi raportin keskeiset suositukset. Raportti ehdottaa kolmiosaista strategiaa Suomen talouden nostamiseksi kriisistä: hintakilpailukyvyn palauttaminen, työn tarjonnan lisääminen ja tuottavuuskasvun edistäminen. Hintakilpailukyvyn palauttaminen edellyttää, että työvoimakustannukset suhteessa tuottavuuskasvuun nousevat monen vuoden ajan hitaammin kuin muualla euroalueella. Tämän varmistamiseksi sopimusjärjestelmään tarvitaan rakenteellisia muutoksia, jotka varmistavat avoimen sektorin palkkajohtajuuden.

Ellei työn tarjontaa lisätä, Suomen nykyiset julkiset hyvinvointivastuut ovat kestämatömällä tasolla. Kasvava työn tarjonta on edellytys myös sille, että työllisyys voi tästedes kasvaa monen vuoden ajan, ennen kuin kasvu tyrehtyy kilpailukykyä uudestaan heikentäviin pullonkauloihin ja yltyviin palkkavaatimuksiin. Nopeampi tuottavuuskasvu helpottaa kilpailukyvyn palauttamista, mutta helppoja keinoja sen edistämiseksi Suomen kaltaisessa edistyneessä taloudessa on vaikea löytää.

Anders Borg korosti lopuksi, että raportissa ehdotetun strategian toimeenpano edellyttää eri osapuolten yhteistyötä ja keskinäistä luottamusta. Mikäli strategian kolmesta pääkohdasta voidaan sopia uskottavasti, voi myös sopeuttamista helpottavalle finanssi-politiikan höllentämiselle syntyä liikkumatilaa.

3 Keskustelu

Alustuksen jälkeen käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia näkökulmia ja kysymyksiä:

- Raportissa ehdotetut konkreettiset keinot tulevat varmasti jakamaan mielipiteitä. Tärkeintä olisi muodostaa yhteinen näkemys strategian päälinjojen tarpeellisuudesta. Määrätietoinen ja rohkea uudistusstrategia on huomattavasti parempi vaihtoehto kuin velkaantumisen holtiton jatkaminen tai hidas hiipuminen pienten menoleikkausten ja veronkorotusten seurattessa toisiaan.
- Työllisyysasteen nostaminen on välttämätöntä, kuten raportissa todetaan, mutta tämän toteutuminen edellyttää myös työn kysynnän vahvistamista. Raportissa olisi toivonut olevan enemmän keskustelua keinoista viennin ja investointien lisäämiseksi.
- Korkean tuottavuuden työpaikkoja on kadonnut Suomesta. Tämä selittää osin havaittua kilpailukyvyn menetystä.
- Raportin linjaus vientisektorin ensisijaisuudesta palkankorotusten mitoituksessa on oikea. Tätä periaatetta on Suomessa keskitettyjen palkkaratkaisujen yhteydessä jo noudatettukin.
- Raportissa esitetyt arviot Suomen palkkakehityksestä vaikuttavat yllättävän korkeilta, kun ottaa huomioon, että tuoreen tilaston mukaan palkkasumma kasvoi Suomessa vuonna 2014 vain 0,3 prosenttia. Pelko työmarkkinoiden törmäämisestä tarjontakapeikkoihin tuntuu suuret työttömyysreservit huomioon ottaen hieman liioitellulta.
- Maltillisella palkkapolitiikalla on tällä hetkellä hyvät mahdollisuudet parantaa kilpailuasemaa esim. suhteessa Saksaan, jossa kaavaillaan suuruusluokaltaan kahden prosentin sopimuskorotuksia.
- Suomen sopimusjärjestelmää tulisi kehittää Ruotsin mallin suuntaan siten, että turvattaisiin avoimen sektorin palkkajohtajuus ja lisättäisiin samalla yritystason joustoja.

- Yritystason sopimisen kehittämisen pääasiallisena esteenä on Suomessa koettu olevan luottamuksen puute sopijapuolten välillä. Tämä on hyvin yllättävää maassa, jossa on muutoin vahvat sopimisen perinteet ja joka mm. kansainvälisissä luottamusvertailuissa sijoittuu varsin korkealle.
- Ehkä kaikkein tärkeintä on saada kuluttajien ja investoijien odotukset käännettyä positiiviseksi. Talouden reunaehdot on muokattava sellaisiksi, että ne tukevat uuden dynaamisen yritystoiminnan syntymistä ja kasvua.

4 Kokouksen päättäminen

Kokous oli hallituskauden ja nykyisen neuvoston viimeinen. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 8.40.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri